

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 29. avgust 2012

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**1. naloga**

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.1	<p>Prepoznani obe metodi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ekstraspekcija – študentka v vrtcu opazuje otroke med igro, – introspekcija – otroci odgovarjajo (poročajo o najljubšem načinu igre in igračah). <p>Opredelitev metod opazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ekstraspekcija je opazovanje zunanjih pojavov; vsega, kar je vidno navzven, – introspekcija je samoopazovanje lastnih duševnih pojavov. 	
2. raven	ustrezno prepoznani in opredeljeni obe metodi	4
	ustrezno prepoznani obe metodi, opredeljena 1 metoda	3
1. raven	ustrezno prepoznani obe metodi ali opredeljeni obe metodi ali ustrezno prepoznana in opredeljena 1 metoda	2
	ustrezno prepoznana 1 metoda ali 1 metoda opredeljena	1
1.2	<p>Značilnosti metode opazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opazujemo pojave, tako kakor se spontano pojavljajo; – znanstveno opazovanje je sistematično in načrtovano; – cilj opazovanja je določen vnaprej; – opazovalec pripravi načrt, po katerem bo opazovanje potekalo; – opazovalec mora biti izurjen; zavedati se mora možnih napak ...; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Primer raziskovalnega vprašanja, npr.: Kako se vedejo zaljubljeni mladostniki? Ali se srednješolke med poukom obnašajo drugače od srednješolcev? Ali je agresivno vedenje pogostejše pri moških kakor pri ženskah?</p>	
4. raven	opis opazovanja s 3 značilnostmi in naveden 1 raziskovalni problem	4
	opis opazovanja z 2 značilnostma in naveden 1 raziskovalni problem	3
3. raven	opis opazovanja z 1 značilnostjo in naveden 1 raziskovalni problem ali opis opazovanja z 2 značilnostma	2
	opis opazovanja z 1 značilnostjo ali naveden 1 raziskovalni problem	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Presoja in pojasnitev pomanjkljivosti opazovanja kot raziskovalne metode, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – navzočnost opazovalca lahko spremeni vedenje opazovancev: če ljudje vedo, da so opazovani, se pogosto vedejo drugače, rezultati, ki jih dobimo, so zato lahko popačeni ..., – opazovanje ne omogoča ugotavljanja vzročno-posledičnih odnosov: z opazovanjem proučujemo, kako se ljudje vedejo, ne moremo ugotoviti, zakaj se ljudje vedejo na neki način ..., – pri opazovanju ne nadzorujemo vseh (motečih) dejavnikov: zaradi pomanjkanja nadzora je opazovanje težje ponoviti v enakih okoliščinah; moteči dejavniki lahko popačijo rezultate opazovanja ..., – opazovalec je lahko pristranski (subjektiven): podatke interpretira skladno s svojimi pričakovanji; poudari pomen nekaterih vidikov opaženega in zmanjša pomen drugih ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	2 presoji s pojasnitvama	4
	2 presoji, 1 pojasnjena	3
5. raven	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	2
	1 presoja	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Poimenovanje obrambnih mehanizmov: racionalizacija, kompenzacija</p> <p>Opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> – racionalizacija: opravičevanje neuspeha z razumskimi razlogi; opravičevanje lastnih napak; – kompenzacija: nadomeščanje neuspeha na enem področju z uspehom na drugem. 	
2. raven	2 poimenovanji in opis obeh obrambnih mehanizmov	4
	2 poimenovanji in opis 1 obrambnega mehanizma	3
1. raven	2 poimenovanji ali 1 poimenovanje in opis obrambnega mehanizma	2
	1 poimenovanje obrambnega mehanizma ali 1 opis obrambnega mehanizma	1
2.2	<p>Poimenovanje obrambnih mehanizmov in ponazoritev okoliščin, npr.:</p> <p>Projekcija Skopa sošolka je proti pobiranju denarja za pomoč sošolcu, ker meni, da nihče ne bo prinesel denarja.</p> <p>Identifikacija Kristina se po načinu obnašanja zgleduje po učiteljici angleščine in ima zelo vzvišen odnos do tistih, ki jim angleščina ne gre najbolje.</p> <p>Zanikanje Petra in Urška sta nerazdružljivi. Čeprav so Petri sošolke povedale, da jo Urška opravlja, jim tega ne verjame.</p> <p>Potlačitev Srednješolec Simon je do Uroša vedno zelo zadržan. Ne spomni se, da ga je Uroš v zgodnjem otroštvu pretepal, potiskal, zmerjal, poniževal.</p> <p>OPOMBA: Upošteva se tudi poimenovanje in ponazoritev drugih obrambnih mehanizmov.</p>	
4. raven	poimenovanji 2 obrambnih mehanizmov s ponazoritvama	4
	poimenovanji 2 obrambnih mehanizmov in 1 ponazoritev	3
3. raven	poimenovanje 1 obrambnega mehanizma s ponazoritvijo	2
	poimenovanje 1 obrambnega mehanizma	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke		
2.3	<p>Presoja prednosti in pomanjkljivosti uporabe obrambnih mehanizmov</p> <table border="0"> <tr> <td data-bbox="343 324 790 689"> <p>Prednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – ohranitev samospoštovanja, – ohranitev ugleda, – zavarovanje jaza, – ohranitev pozitivne samopodobe, – omogočanje čustvene uravnovešenosti in doslednosti, – zmanjševanje napetosti, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. </td> <td data-bbox="805 324 1268 689"> <p>Pomanjkljivosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – beg pred stvarnostjo, – zmanjševanje dejavnosti, – navidezna rešitev duševne obremenitve, – povečevanje frustracije, – pojav osebnostnih težav in motenj, – težave v medosebnih odnosih, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. </td> </tr> </table>	<p>Prednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – ohranitev samospoštovanja, – ohranitev ugleda, – zavarovanje jaza, – ohranitev pozitivne samopodobe, – omogočanje čustvene uravnovešenosti in doslednosti, – zmanjševanje napetosti, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	<p>Pomanjkljivosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – beg pred stvarnostjo, – zmanjševanje dejavnosti, – navidezna rešitev duševne obremenitve, – povečevanje frustracije, – pojav osebnostnih težav in motenj, – težave v medosebnih odnosih, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
<p>Prednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – ohranitev samospoštovanja, – ohranitev ugleda, – zavarovanje jaza, – ohranitev pozitivne samopodobe, – omogočanje čustvene uravnovešenosti in doslednosti, – zmanjševanje napetosti, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	<p>Pomanjkljivosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – beg pred stvarnostjo, – zmanjševanje dejavnosti, – navidezna rešitev duševne obremenitve, – povečevanje frustracije, – pojav osebnostnih težav in motenj, – težave v medosebnih odnosih, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 			
6. raven	presoja 3 prednosti in 3 pomanjkljivosti	4		
	presoja 2 prednosti in 2 pomanjkljivosti	3		
5. raven	presoja 2 prednosti in 1 pomanjkljivosti ali obratno	2		
	presoja 1 prednosti in 1 pomanjkljivosti ali presoja 2 prednosti ali presoja 2 pomanjkljivosti	1		

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Opredelitev: Zaznavanje je proces organizacije in interpretacije občutkov; proces organizacije in interpretacije informacij, ki jih sprejemamo s čutili.</p> <p>Poimenovanje načela združevanja: načelo bližine</p> <p>Opis načela bližine: Dražljaje, ki so prostorsko ali časovno blizu drug drugemu, zaznavamo kot celoto.</p> <p>Del besedila: skupaj izrečeni glasovi se združujejo v besede.</p>	
2. raven	opredelitev zaznavanja, poimenovanje in opis načela združevanja ter izpisan del besedila	4
	opredelitev zaznavanja, poimenovanje in opis načela združevanja ali opredelitev zaznavanja, poimenovanje načela in izpisan del besedila	3
1. raven	opredelitev zaznavanja in poimenovanje načela ali poimenovanje in opis načela ali poimenovanje načela in izpisan del besedila	2
	opredelitev zaznavanja ali poimenovanje načela ali opis načela	1
3.2	<p>Poimenovanje dveh drugih načel z opisi in ponazoritvami s področja vida, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lik in podlaga: del čutnega polja, ki se jasno loči od podlage, izstopa kot lik, npr. ko gledamo risbo na papirju, je risba lik, ki se jasno loči od papirja kot podlage; – načelo podobnosti: podobne elemente zaznavamo kot celoto, npr. igralce v isti barvi dresov na igrišču zaznavamo kot enotno ekipo; – načelo zaprtosti: dele zaznavamo tako, da je celota videti zaprta in popolna, npr. besedo, ki je bila zapisana in delno zakrita z madežem, kljub okrnjenosti zaznamo kot popolno; – načelo gibanja: kot celoto zaznavamo elemente, ki se gibljejo ali spreminjajo v isti smeri, npr. zaradi načela gibanja vidimo utrinek na zvezdnem nebu; – načelo strnjenosti: kot celoto zaznavamo dražljaje, ki si sledijo drug poleg drugega tako, da nadaljujejo začeto smer, npr. skupino mravelj, ki lezejo čez prag, zaznamo kot drobno črno črto; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	poimenovanje, opis in ponazoritev 2 načel s področja vida OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisov in primerov.	3–4
3. raven	poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela ter poimenovanje in opis drugega načela ali poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela ter poimenovanje in ponazoritev drugega načela	2
	poimenovanje 2 načel, 1 načelo opisano ali ponazorjeno ali poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Presoja in pojasnitev vpliva izkušenj (znanja) na zaznavanje, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izkušnje in znanje vplivajo na hitrost zaznavanja: besede v materinščini beremo hitreje kakor v tujem jeziku; hitreje preberemo besede, ki jih v vsakdanjem življenju pogosteje uporabljamo; – izkušnje in znanje vplivajo na pravilnost zaznavanja: tiskovne napake avtor hitreje spregleda, tudi bralci jih lahko spregledajo, ker besedo preberejo na podlagi izkušenj, ne pa tako, kakor je v resnici napisana; – poprejšnje izkušnje lahko povzročijo zaznavno naravnost: ker pričakujemo, da bomo zaznali neki objekt, ga tudi zaznamo; – drugi smiselni odgovori s pojasnitvami po presoji ocenjevalca. <p>Presoja in pojasnitev vpliva motivacije na zaznavanje, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrebe in motivi vplivajo na to, kaj bomo zaznali: npr. lačen človek bo prej zaznal vonj sveže pečenega peciva na ulici, ki prihaja iz prodajalne peciva, kakor sit; – motivacija močneje vpliva na zaznavanje v bolj nejasnih okoliščinah: npr. v mraku bomo hitreje zamenjali prihajajočo osebo s človekom, ki ga pričakujemo; – od naših interesov je odvisno, na kaj bomo pri zaznavanju pozornejši: npr. na sprehodu po isti ulici mati zaznava izložbe z oblačili, oče pa tehnično trgovino; – motivi in želje vplivajo na zaznavanje: oseba, ki bi jo želeli ob sebi, pove informacijo o novem filmu in mi to lahko zaznamo kot sramežljivo povabilo na skupen ogled tega filma; – drugi smiselni odgovori s pojasnitvami po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	2 presoji vpliva izkušenj in 1 presoja vpliva motivacije s pojasnitvami ali nasprotno	4
	1 presoja vpliva izkušenj in 1 presoja vpliva motivacije s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji vpliva s pojasnitvama (ne glede na področje) ali 3 presoje vpliva brez pojasnitev	2
	1 presoja vpliva s pojasnitvijo ali 2 presoji vpliva brez pojasnitev	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Opredelitev zunanje učne motivacije: Je vrsta motivacije, ko se ne učimo zaradi znanja samega, ampak zaradi zunanjih ciljev (pohvale, ocene, nagrade, kazni, zmaga); ko so vir pobud za našo dejavnost drugi ljudje; ko nas učenje ne zanima, učenje je le sredstvo za doseganje nagrad in izogibanje kazni.</p> <p>OPOMBA: Zadostuje 1 opredelitev.</p> <p>Trditve, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrudim se le pri nalogah, ki bodo ocenjene; – pomembno mi je, da učitelj pohvali moj dosežek; – učim se predvsem zato, da se bom lahko vpisal na željeno fakulteto ... 	
2. raven	opredelitev zunanje učne motivacije in 2 trditvi	4
	opredelitev zunanje učne motivacije in 1 trditev	3
1. raven	pomanjkljiva opredelitev in 1 trditev	2
	pomanjkljiva opredelitev ali 1 trditev	1
4.2	<p>Poimenovanje druge vrste učne motivacije: notranja učna motivacija</p> <p>Ponazoritev notranje učne motivacije pri naravoslovnem predmetu, npr.: Kemijo se uči preprosto zato, ker pri njej uživa. Med izbirnimi predmeti izbere kemijo, ker ga resnično zanima. Dodatno pogloblja znanje z iskanjem najnovejših raziskovalnih izsledkov na spletu. Ure preživi ob branju kemijskih knjig. Doma si sam ustvari laboratorij in eksperimentira ...</p>	
4. raven	poimenovanje in 3 ponazoritve	3–4
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritev. Za 4 točke morajo biti primeri za konkreten naravoslovni predmet.	
3. raven	poimenovanje in 2 ponazoritvi	2
	poimenovanje in 1 ponazoritev	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.3	<p>Načini za spodbujanje obeh vrst motivacije, npr.:</p> <p>Zunanja motivacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dijaki, ki se najbolj izkažejo pri predmetu, dobijo na koncu leta posebna priznanja. – Učiteljica pošlje najboljše dijake v razredu na tekmovanje iz kemije. – Bonus točke za prizadevnost pri predmetu. – Učiteljica pohvali tudi manj uspešne dijake, ko napredujejo v znanju. – Učiteljica obljubi dijakom, da bodo delali zanimive eksperimente, če se bodo nanje ustrezno pripravili z učenjem. – Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Notranja motivacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Učiteljica ponazori učno snov pri kemiji s tem, kako se neki kemijski pojav, proces kaže v vsakdanjem življenju (npr. nastanek kapnikov v kraški jami). – Dijaki spoznavajo kemijske pojave z eksperimentalnim delom. – Učiteljica uporablja različne AV-pripomočke, simulira pojave z uporabo računalnika ... – Spodbuja radovednost dijakov s provokativnimi vprašanji (npr. Zakaj led plava na vodi? Ali je atom res najmanjši delec?). – Učiteljica omogoča razprave dijakov o ekoloških problemih. – Učiteljica uporablja anekdote (npr. kako so znani raziskovalci prišli do pomembnih odkritij). – Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 načini za spodbujanje obeh vrst učne motivacije (zajeti obe vrsti motivacije)	4
	3 načini za spodbujanje obeh vrst učne motivacije (2 + 1)	3
5. raven	3 načini (ne glede na vrsto učne motivacije)	2
	2 načina	1

IZPITNA POLA 2

A) Naloge izbirnega tipa

Naloga	Odgovor
1	B
2	C
3	C
4	A

Naloga	Odgovor
5	B
6	B
7	A
8	B

Naloga	Odgovor
9	D
10	C
11	B
12	D

Naloga	Odgovor
13	C
14	A

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji

1. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE:</p> <p>Poimenovanje in opis značilnosti posameznih ravni:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pre(d)konvencionalna (predmoralna, preddogovorna): upoštevanje moralnih norm zaradi avtoritete; zaradi nagrade ali kazni; moralnost dejanja je odvisna od tega, ali zadovolji posameznikovo potrebo; pri presoji otrok upošteva posledice, ne vzroka za kršitev ... – konvencionalna (dogovorna): presoja temelji na pravilih širše skupnosti; presojanje moralnosti dejanja glede na sprejetost in odobravanje v skupini; sprejemanje družbenih pravil, vrednot, zakonov ... – postkonvencionalna (avtonomna, postdogovorna): osebna moralna pravila; sprejemanje pravil, ki so v dobro širše skupnosti in posameznika; nestrinjanje z moralno spornimi pravili družbe; usmerjenost k univerzalnim etičnim načelom <p>OPOMBA: Zadostuje 1 opis značilnosti na posamezni ravni.</p>	
2. raven	poimenovanje in opis 3 ravni	4
	poimenovanje 3 in opis 2 ravni	3
1. raven	poimenovanje in opis 2 ravni	2
	poimenovanje in opis 1 ravni ali poimenovanje 2 ravni ali opis 2 ravni	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primeri odgovorov na vsaki ravni moralnega presojanja:</p> <p>prekonvencionalna raven, npr.: da, v takšnih primerih je dopustno krasti, saj bi človek ukradel le nekaj živil, ki niso draga; tako bi se nasitil in lažje delal, da mu ne bi bilo več treba krasti; ne, krasti je prepovedano in posameznik bi bil kaznovan za svoje dejanje; ukradena hrana bi le trenutno nasitila, naslednjič bi posameznik spet kradel ...</p> <p>konvencionalna raven, npr.: da, posameznik lahko krade, da preživi, vendar mora pozneje plačati; ne, kraja ni nikakor sprejemljiva, saj ni v skladu z družbenimi normami ...</p> <p>postkonvencionalna raven, npr.: da, večinoma moramo spoštovati zakone, da ne krademo, vendar v nekaterih primerih okoliščine opravičujejo krajo (npr. ko je ogroženo lastno življenje ali življenje druge osebe); ne, če je načelo »ne kradi« naša ponotranjena vrednota, kraja nikakor ni sprejemljiva, vzbuja nam slabo vest ...</p> <p>OPOMBA: Za vsako raven zadostuje 1 primer, ki mora biti utemeljen.</p>	
4. raven	ponazoritev odgovorov na 3 ravneh OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti odgovora.	4–5
3. raven	ponazoritev odgovorov na 2 ravneh OPOMBA: Ocena 2 ali 3 točke je odvisna od kakovosti odgovora.	2–3
	ponazoritev odgovora na 1 ravni	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Ovrednotenje pomena Kohlbergove teorije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kohlberg je proučeval razvoj moralnega presojanja od otroštva do odraslosti, – v zgodbah o moralnih dilemah ga ni zanimala posameznikova odločitev (njegova vrednota), ampak način odločanja; kako posameznik utemeljuje svoj odgovor, – teorija je dala vpogled v način, kako ljudje razmišljajo o tem, kaj je prav in kaj ni, – teorija je poudarila pomen relativnosti norm (na postkonvencionalni ravni), – teorija je spodbudila raziskave o moralnem vedenju; o povezanosti med moralnim presojanjem in vedenjem, – teorija je spodbudila raziskave o povezanosti spoznavnega in moralnega razvoja; o razlikah v moralnem presojanju med moškimi in ženskami, – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Pomanjkljivosti Kohlbergove teorije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vprašljivost predpostavke, da so stopnje razvoja moralnega presojanja univerzalne; neodvisne od kulture, od različnih vrednostnih sistemov; – v zgodnejših raziskavah prenagljena ugotovitev, da so ženske moralno manj razvite od moških (ker so večinoma presojale na 3. stopnji); – problematičnost opisa 6. stopnje, na kateri so značilnosti moralnega presojanja prepletene z vsebino moralne sodbe (konkretnimi univerzalnimi načeli); – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	ovrednotenje pomena teorije s 3 odgovori in navedena 1 pomanjkljivost OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti odgovora.	4–5
5. raven	ovrednotenje pomena teorije z 2 odgovoroma in navedena 1 pomanjkljivost ali ovrednotenje pomena teorije s 3 odgovori	3
	ovrednotenje pomena teorije z 2 odgovoroma	2
	ovrednotenje pomena teorije z 1 odgovorom	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE:</p> <p>Oprelitev pomnjenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – je proces usvajanja, ohranjanja in obnavljanja informacij; – je ohranjanje (vztrajanje) spominskih sledi; – je ohranjanje naučene snovi oz. gradiva (vsebin). <p>Količinske spremembe pri zapornitvi gradiva (krivulja pozabljanja):</p> <ul style="list-style-type: none"> – določeno količino naučenega gradiva večinoma pozabimo; pri učenju nesmiselnega gradiva pozabimo v daljšem obdobju 80 % naučenega, – pozabljanje poteka sprva hitro, nato počasneje, – količina pozabljenega gradiva je odvisna od različnih dejavnikov; od smiselnosti gradiva; od količine učenja ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
2. raven	opredelitev pomnjenja in opisani 2 spremembi OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovora.	3–4
1. raven	opredelitev pomnjenja in opisana 1 sprememba ali opisani 2 spremembi	2
	opredelitev pomnjenja ali opisana 1 sprememba	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Kakovostne spremembe pri zapornitvi gradiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podrobnosti izginejo (izginejo imena, števila), – enote se povežejo v celoto; celota je bolj zaokrožena, – vsebina se poenostavi; postane bolj logična, smiselna, – pomen zgodbe se spremeni (zgodba postaja vse bolj vsakdanja, skladna s kulturo in socialno sredino); – spremeni se zaporedje dogodkov; – pozabljene dele dopolnimo v skladu s potrebami in čustvi; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Primeri ponazoritve kakovostnih sprememb v učni snovi pri predmetu zgodovina, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pri pisnem preizkusu znanja iz zgodovine je dijakinja spremenila zaporedje dogodkov v nekem zgodovinskem obdobju ... – Pri ustnem spraševanju je sošolec Franci ime cesarja Franca Jožefa spremenil v Franca Jožeta ... – Janja je pri pisnem preizkusu znanja štiri faze kolonializacije na slovenskem ozemlju od 6. do 16. stoletja opisala v dveh fazah ... 	
4. raven	navedene 3 spremembe in 2 ponazoritvi sprememb v snovi	5
	navedeni 2 spremembi in 2 ponazoritvi sprememb v snovi ali navedene 3 spremembe in 1 ponazoritev	4
3. raven	navedeni 2 spremembi in 1 ponazoritev sprememb v snovi ali navedene 3 spremembe	3
	navedena 1 sprememba in 1 ponazoritev sprememb v snovi ali navedeni 2 spremembi	2
	navedena 1 sprememba ali 1 ponazoritev spremembe v snovi	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja načinov (strategij) za izboljšanje zapornitve snovi pri šolskem učenju z utemeljitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ponavljanje: če vsebino večkrat ponavljamo, se bolj vtisne v spomin; spominske sledi se utrdijo; – sprotno učenje, sistematično učenje: da se vsebine postopoma povezujejo med seboj in uskladiščijo; da se utrdijo spominske sledi; – povezovanje delov snovi med seboj: da se ustvarijo asociacijske mreže in pozneje snov laže prikličemo iz dolgotrajnega spomina; – povezovanje snovi s prejšnjim znanjem: da skladiščimo novo znanje v obstoječe asociacijske mreže; – učenje po delih in z odmori: da lahko pride do učinka začetka in konca; med odmorom (počitkom) se utrdijo spominske sledi; da možgani sami organizirajo snov in jo povežejo z že obstoječimi vsebinami; – ustvarjanje asociacij: če ustvarimo močne asociacije, z njimi laže prikličemo naučene vsebine; – izpisovanje, podčrtovanje, povzemanje: da snov postane za nas preglednejša, da uredimo najpomembnejše podatke, ki jih uporabimo npr. kot ključne besede, ki vzbujajo asociacije; – izdelovanje miselnih vzorcev: da z njihovo uporabo laže organiziramo snov in si ustvarimo vidne predstave, ki nam pozneje olajšajo priklic iz spomina; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Za vsak način zadostuje 1 utemeljitev.</p>	
6. raven	presoja 3 načinov za izboljšanje zapornitve z utemeljitvami	5
	presoja 3 načinov za izboljšanje zapornitve, 2 utemeljena	4
5. raven	presoja 2 načinov za izboljšanje zapornitve z utemeljitvama	3
	presoja 2 načinov za izboljšanje zapornitve, 1 utemeljen	2
	presoja 1 načina za izboljšanje zapornitve z utemeljitvijo ali presoja 2 načinov za izboljšanje zapornitve brez utemeljitev	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Področja samopodobe in opisi, npr.:</p> <p>Šolska (učna, akademska) Doživljanje svojih sposobnosti za učenje; dosežki na učnem področju; zanimanje za šolske predmete ...</p> <p>Telesna Doživljanje svojega telesa; zunanjšega videza; zdravja; telesnih spretnosti, zanimanje za šport in telesne dejavnosti ...</p> <p>Socialna (medosebna) Doživljanje sebe v medosebnih odnosih; zmožnost sklepanja prijateljstev; priljubljenost; kakovost odnosov z bližnjimi ...</p> <p>Čustvena Doživljanje čustvene uravnovešenosti/neuravnovešenosti; prepričanje o izražanju in obvladovanju čustev ...</p> <p>OPOMBA: Za vsako področje samopodobe zadostuje 1 opis. Upošteva se tudi poimenovanje in opis religiozne samopodobe.</p>	
2. raven	poimenovanje in opis 3 področij samopodobe OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisov področij samopodobe.	3–4
1. raven	poimenovanje in opis 2 področij samopodobe ali poimenovanje 3 področij samopodobe, 1 ustrezno opisano	2
	poimenovanje 2 področij ali opis 2 področij samopodobe ali poimenovanje in opis 1 področja samopodobe	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Opis mladostnikovega odločanja za študij, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – če se doživlja pozitivno glede učne samopodobe, npr. izbere zahteven študij, saj verjame v svoje zmožnosti učenja in sposobnosti; izraža zanimanje za številne učne predmete in učenje ..., – če se doživlja pozitivno glede telesne samopodobe, se npr. odloča za izbiro fakultete za šport ali obramboslovje, saj je prepričan o svojih telesnih spretnostih in zdravju, verjame v kondicijsko pripravljenost svojega telesa ..., – če se doživlja negativno glede socialne samopodobe, se npr. raje odloča za tehniko kakor za družboslovje, da v poklicu ne bi imel toliko stika z ljudmi; zase meni, da težko sklepa nova prijateljstva; boji se, da med novimi sošolci ne bo priljubljen, da bo imel slabe odnose s profesorji pri izbranem študiju ... , – drugi ustrezni opisi mladostnikovega odločanja po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	opis pozitivnega doživljanja na 2 področjih samopodobe in negativnega na 1 področju samopodobe OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti opisov na vseh treh področjih samopodobe.	4–5
3. raven	opis pozitivnega doživljanja na 1 področju samopodobe in negativnega na 1 področju samopodobe	3
	opis pozitivnega ali negativnega doživljanja na 1 področju samopodobe	2
	splošen opis vpliva samopodobe na odločitev za študij OPOMBA: Kandidat je ocenjen z 1 točko, če mladostnikovo odločanje za študij povezuje le s splošno samopodobo (in ne s področji samopodobe).	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja vpliva različnih dejavnikov socializacije na razvoj pozitivne samopodobe s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – družina: starši in sorojenci so otroku izražali naklonjenost in razna pozitivna čustva; spodbujali so ga k izražanju svojega doživljanja in k temu, da se je naučil prepoznati čustva drugih in se nanje primerno odzvati, zato je razvil pozitivno čustveno samopodobo ..., – šola: učitelji so otroka pohvalili za njegove učne dosežke in tako razvijali zanimanje za učenje; pokazali so mu, da ga imajo za sposobnega in bistrega; poudarili so njegovo hitro učenje in napredek, zato je razvil pozitivno učno samopodobo ..., – vrstniki: prijatelji otroku pokažejo, da je med njimi priljubljen; otrok doživlja sebe kot uspešnega v medosebnih odnosih, zato oblikuje pozitivno socialno samopodobo ..., – športni klubi; interesne dejavnosti: otroka je trener pohvalil zaradi dosežkov in vztrajnosti pri treningu nogometa, zato je razvil zanimanje za šport in telesne dejavnosti ter pozitivno telesno samopodobo ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Pojasnitve vpliva posameznega dejavnika se lahko nanašajo na splošno samopodobo ali na posamezna področja samopodobe.</p>	
6. raven	3 presoje različnih dejavnikov, ki vplivajo na samopodobo, s pojasnitvami OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitev.	4–5
5. raven	2 presoji s pojasnitvama ali 3 presoje, 1 pojasnjena	3
	2 presoji, 1 pojasnjena	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji brez pojasnitev	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke								
	<p>ZNANJE</p> <p>Sestavine čustvene zrelosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> ustreznost čustev kontekstu, v katerem se pojavljajo: čustva ustrezajo kulturnim pravilom čustvovanja; čustva so v neki okoliščini funkcionalna/nam koristijo ... uravnavanje čustev: posameznik zmore čustva nadzorovati; spremeniti intenzivnost ali kakovost čustva, če ne ustreza okoliščinam; ustrezno izraziti z besedami ali vedenjem ... raznovrstnost in sestavljenost čustev: pojavljajo se vsa čustva, pozitivna in negativna; razvita so tudi številna sestavljena (kompleksna) čustva ... <p>OPOMBA: Zadostuje opis 1 značilnosti vsake sestavine čustvene zrelosti.</p>									
2. raven	<p>poimenovanje in opis 3 sestavin čustvene zrelosti</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisov.</p>	3–4								
1. raven	poimenovanje in opis 2 sestavin čustvene zrelosti	2								
	poimenovanje in opis 1 sestavine čustvene zrelosti ali poimenovanje 2 sestavin čustvene zrelosti	1								
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primeri čustveno nezrelega odzivanja z utemeljitvami, npr.:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Primeri za posamezno sestavino</th> <th>Utemeljitev</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <p>1. Ustreznost čustev: Srednješolec se smeji in zabava na pogrebu družinskega člana svojega najboljšega prijatelja.</p> </td> <td>Neustreznost čustva okoliščinam; neupoštevanje kulturnih pravil čustvovanja ...</td> </tr> <tr> <td> <p>2. Uravnavanje čustev: Nogometni navijač, ki je nezadovoljen zaradi poraza »svoje« ekipe, se jezno znaša nad vsem in vsakomer, kar mu pride na pot.</p> </td> <td>Šibko uravnavanje čustev; odsotnost vsakršnega nadzora nad kakovostjo, intenzivnostjo in izražanjem čustev ...</td> </tr> <tr> <td> <p>3. Raznovrstnost čustev: Otrok, ki je bil v zgodnjem otroštvu prikrajšan za starševsko ljubezen, se kot odrasli težko naveže na druge ljudi in jih ljubi.</p> </td> <td>Zmanjšana raznovrstnost čustvovanja; zaradi negativnih izkušenj nekaterih čustev ne doživljamo ali izražamo več ...</td> </tr> </tbody> </table> <p>Drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.</p>	Primeri za posamezno sestavino	Utemeljitev	<p>1. Ustreznost čustev: Srednješolec se smeji in zabava na pogrebu družinskega člana svojega najboljšega prijatelja.</p>	Neustreznost čustva okoliščinam; neupoštevanje kulturnih pravil čustvovanja ...	<p>2. Uravnavanje čustev: Nogometni navijač, ki je nezadovoljen zaradi poraza »svoje« ekipe, se jezno znaša nad vsem in vsakomer, kar mu pride na pot.</p>	Šibko uravnavanje čustev; odsotnost vsakršnega nadzora nad kakovostjo, intenzivnostjo in izražanjem čustev ...	<p>3. Raznovrstnost čustev: Otrok, ki je bil v zgodnjem otroštvu prikrajšan za starševsko ljubezen, se kot odrasli težko naveže na druge ljudi in jih ljubi.</p>	Zmanjšana raznovrstnost čustvovanja; zaradi negativnih izkušenj nekaterih čustev ne doživljamo ali izražamo več ...	
Primeri za posamezno sestavino	Utemeljitev									
<p>1. Ustreznost čustev: Srednješolec se smeji in zabava na pogrebu družinskega člana svojega najboljšega prijatelja.</p>	Neustreznost čustva okoliščinam; neupoštevanje kulturnih pravil čustvovanja ...									
<p>2. Uravnavanje čustev: Nogometni navijač, ki je nezadovoljen zaradi poraza »svoje« ekipe, se jezno znaša nad vsem in vsakomer, kar mu pride na pot.</p>	Šibko uravnavanje čustev; odsotnost vsakršnega nadzora nad kakovostjo, intenzivnostjo in izražanjem čustev ...									
<p>3. Raznovrstnost čustev: Otrok, ki je bil v zgodnjem otroštvu prikrajšan za starševsko ljubezen, se kot odrasli težko naveže na druge ljudi in jih ljubi.</p>	Zmanjšana raznovrstnost čustvovanja; zaradi negativnih izkušenj nekaterih čustev ne doživljamo ali izražamo več ...									
4. raven	<p>3 primeri čustveno nezrelega odzivanja z utemeljitvami</p> <p>OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti odgovora. Odgovor je ocenjen s 5 točkami, če so ponazorjeni različni vidiki čustveno nezrelega odzivanja.</p>	4–5								
3. raven	2 primera čustveno nezrelega odzivanja z utemeljitvama	3								
	2 primera čustveno nezrelega odzivanja, 1 utemeljen	2								
	1 primer čustveno nezrelega odzivanja z utemeljitvijo ali 2 primera čustveno nezrelega odzivanja	1								

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja oblik učenja, s katerimi se naučimo doživljanja in/ali izražanja čustev, s pojasnitvami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – klasično pogojevanje: čustva se lahko oblikujejo od vzpostavitvi povezave med sprva nevtralnimi dražljajem (miš) in dražljajem, ki izzove čustvo (glasen zvok), tako se npr. oblikujejo fobije (Albertov strah pred podgano) ... – modelno učenje ali posnemanje: otrok opazuje čustvovanje staršev v nekaterih okoliščinah, v podobnih pa čustva staršev posnema, npr. otrok, ki bo videl mamo, kako se boji kač, se bo strahu pred kačami tudi sam naučil ... – instrumentalno pogojevanje: drugi ljudje s svojimi odzivi nekatera čustva posameznika podkrepijo (nagradijo), drugih pa ne, npr. otrok se hitro nauči, da z izbruhi jeze doseže želeno, zato jo pogosteje intenzivno izraža ... 	
6. raven	<p>presoja in pojasnitev 3 oblik učenja</p> <p>OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitev.</p>	4–5
5. raven	<p>presoja in pojasnitev 2 oblik učenja</p>	3
	<p>presoja 2 oblik učenja, 1 pojasnjena</p>	2
	<p>presoja in pojasnitev 1 oblike učenja ali presoja 2 oblik učenja</p>	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.